

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 30 • Maribor, sredo, dne 13. aprila 1938 • Leto XLII

Kongres naših svobodnih delavskih organizacij

Številne inozemske delegacije

Letošnji kongres svobodnih delavskih strokovnih organizacij se bo vršil o velikonočnih praznikih v Zagrebu.

Spričo razmer imajo tudi naše delavske organizacije jako težaven položaj pa so se kljub temu moralno in številčno ojačile v zadnjih letih.

Pomen kongresa je velik. Naloga, ki jih ima delavske strokovno gibanje v naši državi, postajajo vsak dan aktualnejše, ker se socialne razmere kljub tudi lepim uspehom še niso v primerni meri izboljšale.

Ta naš kongres obiščejo letos tudi zastopniki bratskih organizacij kot gostje in svetovalci. Tako glavni tajnik francoske zveze s. Jouhaux, dalje ss. Kornelij Mertens (Belgija), poslanec Payer (Madžarska) Rudolf Tayerle (Čehoslovaška), Svenson (Švedska) in Ypers (Nizozemska).

Kongres Zedinjenih strokovnih organizacij Jugoslavije (URSSJ-a) bo vredna manifestacija našega zavednega strokovno organiziranega delavstva.

Kongres URSSJ se bo vršil v veliki dvorani Delavske zbornice, v kateri je prostora za 7000 ljudi.

Združena opozicija v akciji

Shodi in sestanki.

Te dni so imeli voditelji SDK in HSS sestanek, na katerem so razpravljali o nadaljnjih akcijah, ki so jih sklenili najprej v Beogradu na sestanku skupnega delovnega odbora in sedaj v Zagrebu na posebnem sestanku. Z uspehi razgovorov so sami jako zadovoljni.

Predvsem je pričela srbska združena opozicija propagandistično akcijo v Srbiji. Ta akcija se bo nadaljevala skupno po srbskih in hrvaških krajih, zlasti z ozirom na to, če bi bile volitve razpisane še letos.

Bodoči sestanek skupnega delovnega odbora bo v Zagrebu, na katerem se bo tudi sklepalo o tem, da dr. Maček obišče vodstvo beograjske opozicije v Beogradu samemu.

Program delovnega odbora opozicije ima očitno preveč značaja ozkosrčne propagande za eventualne volitve. V tem oziru je akcija postavljena na preveč ozko bazo. Bistvo današnjega političnega stanja zahteva združitev vseh demokratičnih elementov v državi, da se v skupni borbi zagotovijo politični primarni temelji demokracije in s tem izvojujejo pravice državljanov. To ni le politična misija opozicije, ki se ji pridružujemo tudi socialisti, ampak splošno kulturna, ker v teh razmerah propada čut kulture kakor tudi — čut državljanske odgovornosti naroda.

V Nemčiji in Avstriji so glasovali o priključitvi Avstrije k Nemčiji, dne 10. aprila. Uradno poročajo, da je glasovalo 99,8 odst. volilcev za priključitev. Drugega spričo propagande in volilnih priprav ni bilo pričakovati. Doma ni ostal nihče, kdor ni bil na pol mrtve.

Blumova vlada je odstopila

Naslednik radikal Daladier — Blum pa zopet pride — proti volji senata

Četrta vlada ljudske fronte, ki jo je vodil s. Leon Blum, je imela zaupanje v poslanski zbornici. Ne pa v senatu. Senat je odklonil finančna pooblastila vladi z 223 glasovi proti 49. Spor med senatom in socialisti je nastal ob prvem padcu Blumove vlade v juniju mesecu 1937, ko je senat tudi odklanjal predloge Blumove vlade glede sanacije francoskega gospodarstva.

Z ozirom na dejstvo, da je Blumova vlada imela zaupanje v poslanski zbornici, Blum senatu ni stavil vprašanja zaupnice. Vlada je torej odstopila zgolj v interesu demokracije, vpoštevajoč parlamentarni običaj, ne da bi s tem priznavala privilegije v demokraciji nepotrebnemu senatu, zlasti zakrknjenemu senatu, ki vidi v socialističnem gibanju samo nasprotnika kapitalističnih interesov dvesto francoskih magnatskih rodbin, ne vidi pa širokih interesov naroda.

Novo vlado je sestavil radikal Daladier. Vendar pa je sestava nove vlade vsaj brez moralne podpore socialistične stranke nemogoča. Zaradi tega bodo socialisti novo vlado neobvezno podpirali, v kolikor bo vodila politiko v duhu ljudske fronte.

Vsekakor bo pa socialistična stranka ostala v ostri opoziciji proti senatu. Boj proti senatu, ki ovira razvoj Francije že več let, bo v prihodnjih volitvah volilna parola delavskega gibanja, ki v francoskem narodu nedvomno močno odjekne.

Dobro jim je povedal s. Blum.

V senatu je s. Blum rekel senatorjem to-le:

»Finančni načrt vlade ni fantazija, niti skrupulacijo. 5 milijard frankov, ki jih mora dobiti vlada od narodne banke, bo komaj zadostovalo za dru-

go polovico aprila. Vlada ne namerava uvesti inflacije (tiskati bankovce brez zlatega pokritja). Toda kakorkoli bo odločil senat, vsaka vlada bo morala računati s tem, da ima 50 milijard primanjkljaja in maščevanje socialistov bo v tem, da bo morala priti pred parlament z enakimi predlogi, kot naša vlada.«

Stavke v Franciji.

V Franciji si širi stavkovno gibanje.

Francoski senat predstavnik reakcije — ne ljudske volje

Zakaj »Slovenec« in ostali njemu podobni listi ploskajo francoskemu senatu?

Francoski senat je zavrnil finančni načrt vlade s. Bluma s 223 proti 49 glasom, nakar je s. Blum, spoštujoč parlamentarni običaj, odstopil.

»Slovenec« in njemu podobni listi so polni vzhičenja: senat je vrigel Bluma. Francosko ljudstvo se ne pusti vladati od madatorjev ljudske fronte, ki je spravila Francijo ob ves ugled itd. Tako in slično čitamo v teh listih. Kako pa je stvar v resnici?

Kdo voli senat?

Senat volijo: narodni poslanci, okrožni, okrajni in občinski svetniki. Toda poslednje imenovani ne volijo direktno, ampak potom svojih delegatov.

Kako so razdeljeni mandati senatorjev?

Mali okraji do 50.000 prebivalcev volijo po enega senatorja, toda v severni Franciji odpade en senator šele na 250.000 prebivalcev in v seinskem okrožju (Pariz) celo na 500.000! Mestna okrožja, ki imajo dvakrat, pa tudi do štirikrat več prebivalcev, kot kakšno kmečko okrožje, imajo prav

nje. V Parizu stavka 60.000 kovinarjev.

Odločen ton v francoski zunanji politiki.

Blumova vlada je naročila svojim poslanikom, da sporoče zavezniškim državam, da bo Francija izpolnila vse obveze, ki izvirajo iz sklenjenih pogodb, hoče pa vedeti, kako mislijo zavezniške države, da se bo znala ravnati.

tako samo enega senatorja.

Kako so zastopane občine v volilnem odboru?

Ne samo razdelitev senatorskih mandatov je skrajno nedemokratična, tudi zastopniki občinskih svetnikov v volilnem odboru niso določeni v skladu s številom prebivalstva. — Občinski svetniki najmanjše občine — je tudi precej takih, ki nimajo več kot par desetih prebivalcev — imajo v volilnem odboru po enega zastopnika s pravico glasu, velika mesta pa tudi mogoče samo po par. Marseille z enim milijonom prebivalcev ima 24 zastopnikov s pravico glasu, Pariz s tremi milijoni prebivalcev pa jih ima okoli 30.

Tako izgleda »volja francoskega ljudstva«.

Senatorji, ki torej niso odvisni od ljudske volje, odločajo o usodi vlade. Njim ploska »Slovenec« in na nje se zanaša evropska fašistična reakcija. Zato pa je tudi volja francoskega ljudstva vedno bolj odločna: proč s takim senatom!

Nova zmaga angleške delavske stranke

To pot je izgubila konservativna stranka eno svojih trdnjav.

V volilnem okrožju West-Fulham v Angliji je pri nadomestnih volitvah v parlament zmagala kandidatinja delavske stranke Sumershillova s 16.583 glasovi nad konservativcem Busbyjem, ki je dobil 15.062 glasov.

Ta okraj je bil prava trdnjava konservativne stranke. Časopisje ko-

mentira izid teh volitev kot pravo razpoloženje angleškega ljudstva proti konservativni politiki.

Izza zadnjih volitev je to že osmi novi mandat, ki si ga je priborila delavska stranka. Število ženskih poslancev v parlamentu se je s tem povečalo na 12.

Težek poraz Japoncev v Šantungu

Vojna sreča na kitajskem bojišču je očitno na strani Kitajcev. Japonska ofenziva od severa proti Sučau, važnemu železniškemu križišču na progi Tientsin—Pukau je popolnoma ponesrečila. Japonske čete se z vso naglico umikajo iz južnega Šantunga proti severu ob progi Lunčen-Tajertšvan. Pri Tajertšvanu je padlo v zadnjih 14 dneh 10.000 japonskih vojakov. Pri Šišujanu so Kitajci zajeli največji del umikajoče se japonske armade, ki ji primanjkuje municije in živil.

V severnem Šantungu so kitajske čete zopet zasedle Junčen in Paimašan.

V pokrajini Šansi so pregnali

Kitajci Japonce, ki so hoteli preko-račiti Rumeno reko.

Mezdno gibanje na Japonskem.

Vojna je silno poslabšala položaj delavstva. Draginja narašča. Delavstvo 25 največjih industrijskih tvornic je stavilo podjetjem zahtevo po zvišanju plač. — Zahtevam je bilo ugodeno in se bodo plače od 1. junija zvišale.

Rumunija v prijateljstvu s SSSR

Zunanji minister Comnen pozdravlja Moskvo.

Rumunski zunanji minister Comnen je poslal ruskemu zunanjemu ministru Litvinovu pozdravno brzo-

Minister dr. Czech odstopil

radi starosti.

Čehoslovaški minister za narodno zdravje dr. Czech, predstavnik nemške socialne demokracije v vladi, je odstopil vsled starosti. Njegovo mesto je začasno prevzel češki socialni demokrat dr. Derer.

Predsednik nemške socialne demokracije v Londonu

Predsednik nemške socialne demokracije v ČSR posl. Vencel Jaksch se mudi v Londonu, kjer konferira s predstavniki angleških političnih strank in jim objasnjuje stališče socialnih demokratov do neupravičenih zahtev čeških Nemcev, s katerimi ruje nemška propaganda v inozemstvu proti državi.

javko, da bo Rumunija gojila najbolj prijateljske stike s SSSR. Litvinov je odgovoril v enako pristranem tonu.

Še vedno veza med Španijo in Katalonijo

Pri Tortozi nacisti ne morejo naprej

Sunek nacistov proti morju pri Tortozi, z namenom, da presekajo zvezo med Katalonijo in ostalo Španijo, se je ponesrečil. Nacisti so se morali umakniti in zopet so se izkazala poročila nacističnih listov in radijskih postaj, ki so pisala o padcu Tortoze in zavojevanju morske obale po nacistih, kot neresnična.

Pri Tortozi pričakujejo hudih bo-

jev, ker so republikanci dobili ojačenja.

Na severu, na pobočjih Pirenejev, nacistična vojska še vedno prodira, vendar znatno počasneje. Boji se vrše za elektrarne, ki deloma dobavljajo tok Barceloni. Nekatere teh elektrarne so nacisti zasedli.

Ob Guadalajari

je republikanska ofenziva te dni še

napredovala. Nacisti so bili primorani vreči precej svojih sil iz Katalonije na bojišče ob Guadalajari.

Bombardiranje nacističnih podmornic

Nedaleč od Almerije so republikanska letala napadla nacistične podmornice in jih obsula z bombami. — Poročila pravijo, da so bile nekatere podmornice zadete.

Kako je bilo v Rumuniji?

Sodniki, porotniki in občinstvo pojejo revolucionarno himno

Najnovejša »Přitomnost«, tednik v Pragi, prinaša zanimiv članek nekega Romana Demko »Železna garda in njen kapitan«. V članku opisuje delovanje fašističnega voditelja Codreana, o katerem so nedavno časopisi poročali, da je razpustil svojo »Železno gardo«.

V resnici ta razpust menda ni bil tako prostovoljen in odkrit, ampak poslujejo Codreanove tajne legije naprej.

O svojemčasem procesu Codreana pravi članek:

»Ko se je pojavil pred sodiščem v procesu proti Codreanu, umrlemu Motti in tovarišem kot priča policijski prefekt, je potegnil Codreanu iz žepa samokres in na licu mesta ustrelil policijskega prefekta skupaj z dvema drugima policistoma. To je bil začetek njegove karijere.«

Pri drugem procesu proti fašističnim dijakom pa je bilo tako:

»Sodišče v Turn-Severinu, kjer se je vršil proces, je izreklo v desetih slučajih oprostilno sodbo. Enajsti

obtoženi, Motta, ni mogel biti takoj oproščen, ker je tik pred razpravo ustrelil pred očmi paznikov dijaka, o katerem je domneval, da je izdal teroristični načrt za umor šestih ministrov. Za branilce enajstih dijakov se je prijavilo 19.300 rumunskih rodoljubov. — Čudovito demokratična ustava je dopuščala takšne šale. — Ko je bila razglašena oprostilna sodba, so zapeli sodniki, porotniki, državni pravdniki in občinstvo takratno revolucionarno himno dijakov. Vsi so imeli na rokavu suknje fašistični križ.«

Za 100 do 150 dinarjev letno in »hrano« delajo v Prizrenu, v južni Srbiji, delavci svojim mojstrom. Naredba o minimalnih mezdah se jih tiče toliko, kot naših mojstrov naredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah.

Krščanski socialc Leopold Kunschak, ki je sedaj 68 let star ter se je upiral v Avstriji uvedbi klerofašizma, se nahaja sedaj na Dunaju v preiskovalnem zaporu.

Doma in po svetu

Kakšen bo novi volilni red? Po pisanju slovenskega dela JRZ časopisja bo ostal tak kakršen je. Te dni smo namreč čitali, da šefi združene opozicije prosijo Mačka, da bi jih pri prihodnjih volitvah zopet sprejel na svojo listo, ker si sami ne bodo mogli postaviti liste. Torej bo ostalo pri tem, kot doslej, da bo nosilec liste za vso državo eden, sreski kandidati pa tisti, ki jih bo sprejel na svojo listo. Slovenski del JRZ tiska gotovo nima ničesar proti temu, da Živkovičevi volilni zakoni ostanejo.

Slovenjgraški okraj žaluje za svojim poslancem. Pri petomajskih volitvah l. 1935. je bil izvoljen kot kandidat na listi Jevtića za slovenjgraški okraj bivši republikanec in poznejši diplomat g. dr. Novačan. Gotovo so ga vodili tehtni razlogi, da je likvidiral diplomatsko karijero in stopil zopet v politično arenjo, v kateri se mu je, ako bi bil Jevtić ostal, na krmlu, obetala sijajna (če ne ministrska) bodočnost. Nesreča je hotela, da je Jevtiću izpodneslo noge, nakar se je njegova armada razbežala na vse vetrove. Dr. Novačan je bil eden izmed redkih, ki so svojemu protektorju, kljub vsemu, ohranili zvestobo. Budno smo zasledovali zadržanje gospoda poslancev v parlamentu in smo

lansko leto, ob priliki glasovanja o konkordatu, ugotovili, da ni hotel delati vladi neprilik, ampak se je lepo vzdržal glasovanja. Dočim je bil v času glasovanja za konkordat še »nevtralen«, pa pri glasovanju za proračun ni mogel več zatajiti svojih simpatij za vladno in je lepo glasoval za proračun. Ker Jevtić ni bil za proračun, je upravičena domneva, da je gospod poslanec glasoval za proračun iz lastne notranje potrebe in celo proti volji svojega nekdanjega šefa. Še bolj pa so se volilci začudili, ko so brali pred dobrim tednom dni vest, da se je g. dr. Novačan poslovil od parlamenta in odložil mandat. Zakaj je to storil, ne vemo. Vsekakor je moral imeti zato tehtne razloge. — Bomo pač počakali, dokler bomo zvedeli kaj več o usodi dr. Novačana, ki se je naveličal zastopati koristi svojih volilcev, zlasti rudarjev, s katerimi so ga vezali najožji stiki v parlamentu. Javnosti naj zaupamo še to, da slovenjgraški volilci globoko žalujejo za svojim priljubljenim poslancem.

Stavka krojaških pomočnikov v Beogradu traja od 5. t. m. Poslednja stavka je bila l. 1926. Stavka krojačev l. 1910. pa je trajala 3 mesece.

Vdova po ljubljanskem županu drju Ivanu Tavčarju, Franja Tavčar, je v petek ponoči umrla v 71. letu v Ljubljani. Pogreb je bil v nedeljo na Visokem pri Poljanah nad Škofjo Loko. Tavčarjeva se je mnogo udeleževala v javnem življenju.

Pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Japonsko. Med Sovjetsko Rusijo in Japonsko je cel niz nerešenih vprašanj v zvezi z mejnimi spori. Najavljena so pogajanja. Japonci bi radi dosegli, da bi Rusija ne podpirala Kitajcev, katerim prodaja orožje.

Stanovanjski najemniki proti povišanju stanarin

Veliko zborovanje delavstva in privatnih ter državnih nameščencev v Beogradu

Pretekli teden se je vršilo v Beogradu ogromno obiskano zborovanje stanovanjskih najemnikov, ki so ga sklicale organizacije delavcev in privatnih ter državnih nameščencev v »Delavski zbornici«. Zborovalci seveda niso imeli prostora v dvorani, ampak so stali po terasah, v restavraciji in izven poslopja, kjer so poslušali govore potom zvočnika.

Na zborovanju sta podala govornika Teša Bogosavljević in Milorad Belić žalostno sliko stanovanjskih prilik v Beogradu. V mestu primanjkuje malih stanovanj. 85 odst. stanovanj je nezdravih. V Beogradu se je zvišalo število prebivalcev v 14 letih za 150.000, stanovanj je bilo sezidanih 8.155, namesto 30.000. Ljudje žive natrpani v nezdravih luknjah. Posledica je predvsem visoka umrljivost dece.

Od 1000 novorojenčkov jih umre 220.

Ena velika soba v centru mesta stane din 650 do din 700, nehigienjska na periferiji din 250 do din 300. 1 kubični meter prostora v centru stane din 9, na periferiji din 12. Torej so

nezdrava stanovanja na periferiji v sorazmerju z velikimi stanovanji v centru za 30 odst. dražja.

Hišnim gospodarjem, ki se živijo z zidavo malih stanovanj na periferiji

se obrestuje kapital po 80 do 120 odstotkov.

Povprečno da ena družina 45 odst. svojega zaslužka za stanovanje.

Beograjski najemniki zahtevajo: Uvedbo davka za gradbeni fond v iznosu najmanj 50 milijonov dinarjev letno; uvedbo davka na nezazidane parcele v mestih; uvedbo posebnih taks na luksuzna stanovanja; zbiranje sredstev za zidanje stano-

Kaj si storil za svoj list?

Pridno in neumorno širijo poverjeniki in nekateri zaupniki »Delavske Politike«. Žal, da se pa nekateri zaupniki in naročniki še vedno ne zavedajo, da je tudi njihova dolžnost ob vsaki priliki pridobivati našemu listu nove, redno plačujoče naročnike!

V kratkem se bo uresničila želja vseh zavednih naročnikov »Delavske Politike«, t. j. da bo list prišel izhajati trikrat na teden, ne da bi se zvišala naročnina. Naročnik bo prejemal list enkrat več na teden dostavljen na dom za din 10.— na mesec.

Za kritje večjih stroškov je torej potrebno mnogo novih redno plačujočih naročnikov!

Ali si tudi Ti storil svojo dolžnost? Koliko novih naročnikov boš pridobil »Delavski Politiki« do delavskega praznika, Prvega maja? Ali boš v bodoče ob vsaki priliki zbiral za tiskovni sklad? Ali boš opomnil zamudnika, da naj takoj poravnata naročnino?

To je naše skupno delo!

Zato, ne stoj ob strani in pomagaj zavednim poverjenikom in zaupnikom, da bo uspeh popoln!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Literatura

Rezi Korpar: Teorija o dnevnih plodnostih in neplodnosti. Brošura Rezi Korparjeve nam na temeljit, resen in zelo poljuden način razlasi Knaus-Oginovo teorijo, ki je gotovo eno največjih odkritij zadnjih let. S poznavanjem te teorije postane človek v precejšnji meri gospodar nad samim seboj. Knjižica je tudi dobro izpopolnilo spisa S. M. Stupanove o Knaus-Oginovi teoriji. Naroča se pri izdajatelji g. Rezi Korpar, Celovska c. 56, Ljubljana in stane 2 din. Vsem našim čitateljem je najtopleje priporočamo.

Muta

Žalosten dogodek nam sili pero v roke. Pred par tedni smo spremlili k večnemu počitku velikega reveža. Služil je precej let pri neki hiši. Dokler je mogel delati pridno, je imel streho, ko pa je oslabil, ni veljal nič več. Nenadno je ugasnil. O tem so obvestili gospo. V zadregi je gospa poklicala služabnika, ki pa se je v oči smrti skril. Nato je pozvala sosedo. Iz levega so reveža hitro odpremili v hmeljsko sušilnico. Brez luči je ležal tu 12 ur. Drugi dan šele so ga spravili v mrtvašnico. Bogatin in ubogi Lazar! Čez par dni je zbolel drugi hlapec. Na večer vpraša sin, kaj je z njim. Ko zve, da je bolan, pravi: Zdej bo treba končati z boleznijo in začeti delati. Bolezni smo imeli že itak dovolj! Krasna socialna slika, kaj? Hlapci Jernej, kako dolgo še!

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrlčev

»OGENJ«
MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.— Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

»Ogenj«, Maribor, Koroščeva ulica 8

M. Zoščenko:

Treba si je znati pomagati

V občinski hiši je živela Maruša Korablova, zelo koketna ženska. In zelo mlada. Približno osemnajst let stara. Tudi precej afektirana je bila — in za meščansko ugodje dokaj sprejemljiva. Učila se je slabo. A tega ji tudi ni bilo treba, zakaj njen ideal je bil: ugažati moškimi.

Barvala si je obrvi in si pudrala kožo, parfimirala pa se je naravnost neznosno. Če je dobila v roke kolinjsko vodo ali kakšno drugo dišavo —

oblivala se je s to tekočino. Ne glede na skromne dohodka je kupovala parfume v ogromnih količinah.

Poleg njene postelje je stala nočna omarica, na omarici pa razpršilnik. Seveda tudi zrcalo in vsakovrstni drugi modni pripomočki. Nekega dne pa je Maruša epazila, da ji nekdo krade parfum. Začela je spravljati razpršilnik v predal. A tudi v predalu je parfuma zmanjkovalo. Začela je torej razpršilnik skrivati pod blazino. Zaman. Nevidna roka je dalje kradla — vzela je vedno to, kar ji je prišlo pod prste. In tako se je morala Maruša zateči k zašilni laži. Narisala je na listič papirja mrtva-

ško glavo in napisala pod njo strašno besedo: »Strup! To je zaleglo. Tat (ali tatica) se je prestrašil. Razpršilnik je ostal posihmal nedotaknjen.

Zgodilo pa se je v tem času nekaj popolnoma nepričakovanega. Nekega histerična ženska je segla po stekleničici — in jo izpraznila na dušek. Skregala se je namreč z dobrim prijateljem in je hotela izvršiti samomor. Kakšno razočaranje, ko je videla, da je ostal njen podvig brez učinka!

Če se ne bi bilo to zgodilo, bi bila Marušina iznajdba resnično genialna. Da, lahko bi jo celo dali patentirati

— tako modro je bila izmišljena. Samo ima tudi ta iznajdba svojo napako. Prav za prav se sklada z meščanskimi koristmi — prizadeva si namreč ohraniti zasebno premoženje. Zato je Maruša po neuspešnem poskusu samomora histerične ženske menjala svojo taktiko. Položila je svoj razpršilnik v ročno torbico in zdej ga nosi vedno s seboj. Res je to nerodno, ampak pomaga vendarle.

Ta zgodba je napisana v svarilo vsem koketnim ženskam. Vendar pa nima namena, da bi jim pripravljala mučne položaje in doživljaje.

(Prosveta.)

Iz naših krajev

Trboville

Delavski prejemki in višje cene življenjskim potrebščinam

Slišali so se glasovi, da so nekateri prodajalci življenjskih potrebščin hoteli za predstojajoče praznike zvišati cene važnim življenjskim potrebščinam. Potem takem bi naj bil trud strokovnih organizacij in delavskega zastopstva za zvišanje delavskih plač samo v korist gotovim krogom, ki se hočejo ravno sedaj okoristiti s tem, da so delavci dobili majhen nabavni prispevek, to se pravi, odvzeti delavcu one dinarje, s katerimi bi si naj za trenutek olajšal svoje težko življenje.

Tak postopek je za obsoditi. Rudarje in zlasti tudi rudarske žene opozarjamo, da strogo pazijo na vse trgovine, mesarije in druge prodajalne, katere bi se hotele okoristiti s težko pridobljenimi dinarji rudarja s tem, da bi zvišale cene življenjskih potrebščinam ravno za praznike. Takšne prodajalne je treba javno imenovati in se jih izogibati.

Zaključek meznega gibanja rudarjev

Skupni sestanek, ki so ga sklicale vse tri rudarske organizacije, je bil zelo dobro obiskan in je tvoril zaključek meznega gibanja rudarjev, ako se cene življenjskih potrebščin ne spremenijo v takšni meri, da bi bila ena izmed obeh strank primorana odpovedati pogodbo, odnosno zahtevati novo razpravo.

Javno se je pa pri tem meznem gibanju podčrtalo dejstvo, da je samo organizirano delavstvo nositelj borb za izboljšanje delavskega položaja in da so neorganizirani samo cokoljka, ki ovirajo zavedno delavstvo v njegovih akcijah. Izgleda, da so tudi neorganizirani prišli do tega zaključka in spoznanja. Zato naj se pa tudi že odločijo za vstop v organizacijo.

Hrastnik

Pojasnilo OUZD glede smrti s. Zofke Sajovičeve. Prejeli smo od ravnateljstva OUZD: V številki 22a Vašega glasila z dne 16. marca 1938 je bil na 4. strani objavljen članek pod naslovom »Smrt požrtvovalne sodružice Zofke Sajovičeve«, v katerem je med drugim rečeno: »Menda je bilo ravno zadnjega februarja, ko je iskala zdravniške pomoči pri zdravniku OUZD dr. Vrtnjaku. Ta ji je zapisal praške proti glavobolu in jo odpravil na delo. Ker pa delati ni mogla, kar je uradovemu zdravniku tudi povedala, je drugi dan iskala pomoči pri privatnem zdravniku. Pri tej priliki apeliramo na zdravnike OUZD, zlasti pa na dr. Vrtnjaka, da naj se bolnikov ne odslavlja tako enostavno, ampak je treba pač temeljiteje preiskave.« — Imenovana članica je — kakor je v članku navedeno — umrla vsled vnetja možganske mreže. Iz značaja bolezni sledi, da je ob akutnejšem napadu te bolezni občutila bolečine v glavi, katerih pravega izvora zdravnik že ob prvem pregledu ni mogel ugotoviti. Zato ji je predpisal zdravila za ublažitev bolečin. Ako bi se bila članica ponovno zgledala pri uradovem zdravniku, bi ga bila opozorila na trajajoče bolečine in s tem tudi na verjetni vzrok spremenjenega zdravstvenega stanja. — Zdravnik je ni mogel sprejeti v stalež bolnikov takoj pri prvem pregledu, ker ni mogel ugotoviti, kaj je izzvalo pokoinične bolečine. Pri ponovnem pregledu bi bil tudi on lahko ugotovil nastop delanostnosti in potrebo drugačnega zdravljenja. — Iz tega sledi, da je bilo zdravnikovo postopanje pravilno in ga ni mogoče na podlagi tega slučaja ničesar očitati uradovim zdravnikom. — Obenem prosimo, da v bodoče ne objavljate dopisov in člankov, ki povzročajo neupravičeno nejevoljo članov napram zavarovanju. Urad računa na podporo vseh čimteljev, zlasti delavskega glasila pri odpravi težav in neupravičenih očitkov, ki ovirajo uspešnejše delo socialnega zavarovanja. Pri tem je predvsem važen način pisanja delavskih časopisov, ki so najboljši merodajni pri ustvarjanju pravih razpoloženja in razumevanja med delavstvom. Zato pričakujemo, da bomo v bodoče deležni Vaše vsestranske tozadevne podpore. — Ljubljana, dne 28. marca 1938. Zdravnik: dr. Podpis nečitljiv. Ravnatelj: dr. Joža Bohinjec.

Zavedamo se v polni meri odgovornosti napram delavskemu socialnemu zavarovanju. Toda naše mnenje je, da je treba vesti, ki se širijo med delavstvom glede funkcijoniranja socialnih zavarovalnih ustanov ali glede posameznih slučajev, ako gre za domnevo, da je bila članu izkazana nezadostna zdravniška pomoč, povedati javno. Poklicani faktorji na to lahko odgovorijo in se stvar na ta način objektivno pojasni. Tako postopanje je torej v interesu socialnega zavarovanja, kajti, ako se širijo razne vesti in iznahašje trditve, za katere urad niti ne ve, da bi lahko na nje javno odgovoril, more biti to v resnici v kvar socialnemu zavarovanju. Iz Hrastnika prihajajo večkrat pritombe in zato bi kazalo, ako bi OUZD stopil v stik z delavskimi zapniki v podjetjih, da bi zbrali posamezne slučaje, katere bi potem urad pojasnil. (Op. ur.)

Kranj

Kranj je dobil državno policijo. Ministrstvo za notranje stvari je odredilo za Kranj državno policijo. V nje področje spada tudi Stražišče.

»Jugobruna« je dobila dovoljenje, da zgradi svojo električno centralo, toda samo za svoje potrebe.

Ljubljana

Stavka krojaških pomočnikov je bila te dni uspešno zaključena. Pogodbo sta podpisala Osrednje društvo oblačilnih delavcev in Združenje krojačev. Urne mezde znašajo: v I. razredu za veliko delo 6, za malo 5,50 in za delo v roko 3,25 din; v II. razredu 5,25, 4,50 in 3 din; v III. razredu 4,50, 3,75 in 3 din. Po teh tarifah so se urne mezde zvišale povprečno za 10 do 25 odst. Delovni čas znaša 8 do 10 ur na dan. Pogodba je odpovedljiva z enomesečnim odpovednim

rokom, velja pa do 1. februarja 1939. Če je delavci ali delodajalci v roku ne odpovedo, se njena veljavnost avtomatično podaljša za leto dni. Krojaški pomočniki so gibanje sprožili ob pravem času.

XI. redni letni občni zbor Delavskega glasbenega društva »Zarje« se bo vršil v petek, dne 22. aprila 1938 ob pol 20. uri zvečer, v mali dvorani Delavske zbornice, Čopova ulica 3, pritličje. Vabimo vse člane, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

JOSIP GAGEL

LJUBLJANA

Šolski drevored (Pod Lemenatom)

ZA VELIKO NOČ

nudi najprimernejša darila in to: moško in žensko perilo, kakor tudi vse vrste moške, ženske in otroške nogavice in rokavice v največji izbiri po zelo ugodni ceni.

Maribor

Dve prireditvi. Preteklo soboto je imela JRZ shod v dvorani Zadrške gospodarske banke, na katerem je govoril minister dr. Krek. Njegova izvajanja so bila zelo zanimiva in jih bo »Slovenec« objavil dobesedno. — Za isti večer je bilo napovedano predavanje bivšega urednika bivše katoliške revije »Dom in svet«, prof. Kocbeka, ki se pa ni smelo vršiti.

Orehi so že pomrznili. Letos je kazala izredno dobra letina orehov. Toda mraz zadnjih dni je žal opravičil svoje uničujoče delo. Vsi cvetovi na orehah so pomrznili in nudijo žalostno sliko uničenja med cvetočimi hruskami in jablani, ki so doslej še vzdržale pred mrazom. Orehi pa štrlijo črno osmojeni v zrak. Za marsikatero kmeto pomeni to že sedaj veliko izgubo letošnjega pridelka. Tudi prve češnje so za marsikje v najkrajšem času pomrznile.

Proti ustanovitvi podružnice Poštne hranilnice v Mariboru so vsi tukajšnji denarni zavodi. Poznavalci ustroja Poštne hranilnice pravijo, da bi ustanovitev podružnice imela za posledico odtegotanje denarja domačim denarnim zavodom in centralizacijo denarnih sredstev v Beogradu. Menda se trgovski in industrijski krogi tega premalo zavedajo, ker bi sicer ne mole dovali za ustanovitev podružnice Poštne hranilnice v našem mestu.

Muzej se seli v mariborski grad, čigar vnanost sedaj temeljito popravljajo. Trajalo bo pa par let, predno bo muzej v novih prostorih docela urejen. Upati je, da bo v novih prostorih imel več obiskovalcev kot doslej.

Trgovine na veliko soboto. Opozarjamo, da smejo biti gl. čl. 30 Uredbe Kr. banke uprave v Ljubljani z dne 1. maja 1937 na veliko soboto vse trgovine s specerij-skim, kolonialnim blagom ter z delikatesami in sploh trgovine z živili odprte samo do 7. ure zvečer. Vse druge trgovine pa, ki se ne bavijo s prodajo živil, morajo biti zaprte brezpogojno že ob 5. uri popoldne, ker sledi sicer občutna kazen. — P. t. občinstvo se naproša, da si pravočasno nabavi svoje potrebščine, da izostanejo eventualne neprilike.

Teden čistote. V Pragi, ki bo letos sprejela na stotisoče tujih gostov, bodo poslednjo nedeljo v aprilu organizirali teden čistote. Teden čistote bodo objavili s plakati in vršila se bodo predavanja po radiu. Po ulicah bodo popravljali tlak. Na cestah, ki so tlakovane z granitnimi kockami, bodo zalili špranje z asfaltom, ker se le na ta način prepreči blato in prah po ulicah. (To smo že večkrat priporočali tudi naši občini, pa zaman. Op. ur.) Očistili bodo tudi vsa stanovanja, restavracije, kavarne, avtomatske bufeje in trgovine z živežem. Podobna akcija bi bila priporočljiva tudi pri nas.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Izrabljanje v kamnolomu. Pri tvrdki »Granitolom«, Anton Res in drug, ki ima kamnolom v Podvelki, je bil zaposlen neki tukajšnji delavec proti akordnemu plačilu. Njegov mesečni zaslužek pa vključuje pridnemu delu ni dosegel zaslužka, kot ga predpisuje odredba o minimalnih mezdah z dne 1. avgusta 1937. Zato je delavec ob izstopu iz dela zahteval po svojem zastopniku od tvrdke doplačilo in ga je ta tudi plačala. Delavčev zaslužek je znašal komaj din 500 na mesec, večkrat pa niti toliko, dočim je predpisan za akordanta v kamnolomu, če dela vsaj 48 ur na teden, minimalni mesečni zaslužek din 600. Če bi vsi delavci vztrajali na svojih pravicah, bi podjetje gotovo ne kršilo dalje odredbe o minimalnih mezdah. Delavci, čuvajte vsaj te pravice, ki so Vam garantirane že po zakonu. Kako pa naj živi revež pri težkem delu v kamnolomu, če ne bo dobil plačano niti po uredbi o minimalnih mezdah?

Ptuj

Onemogel boj proti tuberkulozi. Redni občni zbor Protituberkulozne lige se je vršil dne 13. marca v posvetovalnici mestnega magistrata pod predsedstvom sivolasega, med prebivalstvom zelo priljubljenega banovinskega zdravnika g. dr. Bele Stu-

Delavska zaščita. S. dr. Reisman nadaljuje danes ob 19. uri v dvorani Delavske zbornice predavanje o socialni zakonodaji. Vsak delavec ali delavka ima prost vstop.

Obleke za gospode, trenchcoati, otroški kostumi, prilagajoči se, dobra kakovost. Konfekcija H. J. Turad, Maribor, Aleksandrova cesta 7.

Prijava psov. Z ozirom na odobreni proračun za leto 1938-39 morajo lastniki psov prijaviti vsakega tri mesece starega psa in mu nabaviti pasjo znamko proti odškodnini din 2,50 ter plačati pasji davek, ki znaša din 150, za pse čuvaje, ki so stalno na verigi ali, ki se nahajajo v ograjenem prostoru, pa din 10. Po 15. aprilu bo konjač pse brez veljavne znamke polovil in po 48 urah, ako se taksa ne plača, pokončal. Razen tega grozi lastniku kazen.

Mariborsko gledališče

A. Benedetti: Dva ducata rdečih rož. Kdor se hoče prav prijetno kratkočasiti, naj si ogleda to Benedettijevo komedijo, in dve uri, ki jih bo prebil v našem gledališču, mu bosta prehitro minili. Občudoval bo Benedettijev salonsko ugajeni in duhovni dialog, v katerem se nenehoma pojavljajo bliskovite ironije in sarkazem, ki pa se zopet polegajo v priklupni dobrodušnosti, ter užival ob komičnih situacijah. Pisatelj prikazuje zakonsko življenje v tistem kritičnem stanju, ko se v romantično obdobje prve ljubezni že močno zajeda enolična vsakdanjost. Oba zakonca si želita izpremembe, vsak na svoj način. Kapriciozna in dolgočasna mlada žena doživlja znova romantiko v ljubezni, ki jo zajame Benedetti na originalen realističen način. Tretja oseba med obema zakoncem, dobrohotni in štorasti hišni prijatelj, prinese v zadnjem trenutku rešitev, ki učinkuje povsem naravno in psihološko utemeljeno. I. Kovičeva režija je dala tej veseloigrani pravilen tempo in ustrezajoče okolje. Vsi trije igralci so bili izredno homogeni in so prav dobro uspeli. Ves naraven, neprilipen po zunanosti in v igri je bil Joško Kovič, ki je predstavljal tip neravnovesnega meščanskega intelektualca, Branka Rasbergerjeva je v Marini ustvarila tipično buržujo iz dobro situiranih krogov in je s to kreacijo močno napredovala. V sceni, ko doživlja »Misteriju« razočaranje, je bila prav sijajna. Milan Kosić pa je bil prav zabavna, prikupna neroda. Manjšo vlogo je imela Danica Savinova kot sobarica Rozina.

Pobrezje pri Mariboru

Predavanje o kitajsko - japonski vojni priredi »Vzajemnost« v sredo, dne 13. aprila v gostilni »Rencelje«. Začetek ob 8. uri zvečer. Predava prof. Rudolf Branko. Vabljeni vsi!

heca. Letošnji občni zbor je bil še mnogo slabše obiskan, kot občni zbori prejšnjih let. Na žalost tokrat niti odbor društva ni bil v celoti zastopan. V prejšnjih letih se je pokazalo še vendar nekaj obiskovalcev na galeriji, če že ne iz sočutja do jetičnikov, ki so potrebni pomoči, pa vsaj iz radovednosti. Letos je morebiti opazoval potek občnega zbora le nas par ljudi, ki se naj upremo krutemu sovražniku — jetiki in kakšen pajek raz galerije. Vsa čast in priznanje g. zdravnikom v mestu in okolici, ki se žrtvujejo za blagor naroda in so bili tudi najbolje zastopani, pa oni sami ne morejo delati čudežev. Tudi dolžnost duhovništva bi bila, da bi se občnega zbora udeležila. Če že bi je boj proti beli kugi, tem bolj bi se se morali postaviti v bran morilki jetiki, kajti le zdrav zarod je sposoben za razvoj in napredek, nikakor pa zaslužjen, lačen in jetičen. Učiteljstvo, ki nadomestuje roditelje, ima veliko odgovornost in veliko truda z našimi malčki, to je resnica, resnica je pa tudi, da se v šolah pobira za »Rdeči križ«, za »Jadransko stražo«, za spomenike, za kakšen dom, ni se pa še pripetilo, da bi prišel otrok iz šole, pa bi rekel, sedaj se pobira za azil za jetične, da se bo preprečilo nadaljnje okuževanje v družini. Vsaj v Ptuj in okolici se kaj takega še ni zgodilo. Od učiteljstva se ni udeležil občnega zbora niti eden. V našem mestu je veliko število društev, pa

Jesenice

Nad vse podle izjave dveh zelenih bratcev. Na obrekovanje »Slovenskega delavca« (čigar urednik je kaplan Andrej Križman), ki je nesramno denunciral jeseniškega glavnega zaupnika KID pred oblastmi, smo odgovorili že v 26. št. »Delavske Politike«. Kljub temu pa je nekaj dni pozneje jeseniški polmesečnik »Na mejah«, kjer je podpisan za predstavnika konzorcija isti kaplan Andrej Križman, to grdobijo in podlost ponovil in pristavil celo vrsto novih podlosti, med katerimi celo izjavlja, da na Jesenicah o kakem socializmu niti govora biti ne more, nego da imamo opraviti tam samo s komunisti, oziroma večkrat celo še z anarhisti. Teh dveh listov duševni oče je oni kaplan Andrej Križman, ki je govoril svoj čas prosluli govor na Smarni gori o pomandranju vseh političnih nasprotnikov, ki pa je bil sam s svojo zeleno ZZZ listo pri volitvah obratnih zaupnikov na Jesenicah pomandran kakor je dolg in širok. V nedeljo 3. aprila t. l. smo čitali »Slovenec« uvodnik o laži v politiki in časopisju. Mi danes ne vemo, kaj bi rekli: ali se »Slovenec« norčuje iz vseh Slovencev ali pa niti »Slovenski delavec« niti »Na mejah« nista katoliška časopisa, ker kakor vidimo iz gornjega, laž naravnost obožujeta. Ta dva lista sta zmožna laži, ki jih ne bi človek mogel nikdar pripisovati listom, pri katerih odločilno sodeluje Kristusov namestnik. Ta Kristusov namestnik je pa na drugi strani zelo občutljiv. V rokah imamo njegov dopis z dne 28. febr. t. l. kjer se mu gre za to, da bi mu kdo ne jemal časti in grozi dotičniku s posvjetnimi sankcijami, če mu časti ne vrne — sam pa, kot urednik, mirne vesti dopušča, da se jemlje čast glavnemu delavskemu zaupniku s tem, da mu očita stvari, ki jih nikdar ni rekel in dela to v polni zavesti posledic, ki jih taki očitki lahko imajo za oklevetanega. Jeseniško delovno ljudstvo je nad takim postopanjem že izreklo svoj »fuj!«.

Manifestacija za bratsko Čehoslovaško republiko se je vršila v sredo, dne 6. t. m. n. Jesenica v »Kinu Rad o«. Predaval je konzul inž. Minovsky o zgodovini in razvoju CSR, ki je vedno in povsod znala ceniti pomen in moč delovnega ljudstva in kjer je že od početka delavstvo oni činitelj, ki poleg kmečkega in obrtniškega sloja tvorno in odločujoče sodeluje pri gradbi in utrjevanju te vzorne države. Sledilo je še šest filmov, katere je pojasnjeval g. dr. Egon Stare, predsednik ljubljanske lige in ki so prikazovali krasoto CSR, zgodovino in spomine legionarjev, čl. armado, prizore iz življenja prezidentov Masaryka in Beneša ter krasoto čl. narodnih noš. Zanimanje za prireditve je bilo nepričakovano veliko. Velika dvorana je bila veliko premajhna, balkon je bil nabasano poln in še mnogo ljudi je moralo oditi, ker ni bilo prostora. Ta prva prireditve je pokazala kako Jeseničani čutijo za bratsko demokratično in ljudsko Čehoslovaško. Prireditve v tem smislu, ki bi ponazorile najširšim ljudskim slojem velike uspehe in veliki napredek demokratičnih držav, bi bile na Jesenicah že celo potrebne. Pokažimo ljudstvu napredek Francije, Belgije, skandinavskih držav, Holandske in drugih demokracij, ki so s sodelovanjem ljudstva krasno napredovale.

niti enega delegata teh društev ni bilo. Kaj pa delavstvo v mestu in okolici? Pred tremi leti se je upeljala v tovarni g. Pavla Piricha pomožna akcija v prid ligi. Vsak pri omenjeni tvrdki zaposlen delavec ali delavka si je pustila odtegniti od mezde drobiž, ki ne znaša nad en dinar. Delavec tega odteglaja ni čutil, čez leto pa se je nabrala lepa vsota. Tej akciji se je pridružil tudi delavstvo »Petovije« (ki žal več ne obstoja), in tako se je z združenimi močmi marsikateremu revežu bolniku odrezalo kosček kruha ter dalo kakšen liter mleka za približek. To je trajalo dve leti, dokler niso nerazumni te humanitarne akcije popolnoma zadušili. Sklep ob razpustu akcije je bil: delavstvo bo pristopilo v članstvo lige in bo vsak plačal din 12 na leto. Minulo je leto, čeravno vedo vsi, kje se imajo vpisati, pa še ni nobenega v seznamu. In koliko so si delavci sedaj na boljšem, ker ne plačujejo tistih par, ki bi pa dobro služile marsikomu izmed njih, ako ga do letela usoda jetičnikov, katerim po 52 tednih preneha vsaka podpora s strani bolniške blagajne. Delavci bi se naj zanimali za protituberkulozno akcijo. Žal ni nikogar v odboru, ker tudi na občnem zboru ni bilo domala nobenega. Tistim pa, ki se trudijo na tem polju, priznanje. — Delavec.

Zahvala. Podpisani se najiskrenee zahvaljujem delavstvu tovarne Pavel Pirich v Ptuj za podporo v znesku din 263, katero je prejela moja družina za časa mojega bivanja v zdravilišču. Schmidt Matevž.

Kolesa „Wunderer“

v vseh cenah in izdelavah

Otroški vozički

na krogličnih ležajih v najmodnejši opremi

Franc Lepoša

Maribor, Aleksandrova c. 39

Najnižje cene! Ugodno odplačevanje na obroke

ELITNA KONFEKCIJA-MASTEK-MARIBOR

VEDNO NAJNOVEJŠE ZA DAME IN GOSPODE!

Jubilej socialnega zavarovanja

Petdesetletnica delavskega bolniškega zavarovanja

V devetnajstem stoletju se je pričel kapitalizem naglo razvijati. Število obrtnega in industrijskega delavstva je naraščalo. Socialnega skrbstva za bolezen, nezgodo, onemoglost in starost ter nezaposlenost pa ni bilo. Večji obrati so ustanavljali sicer »domače« blagajne, ki so pa imele jako majhen socialen učinek, ker delavstvo v tovarnah že tedaj ni bilo stalno in so bile blagajne vobče v rokah delodajalcev, ki so jako radi »štedili« pri socialnih dajatvah.

Iz teh razlogov je delavstvo najprej v Nemčiji in pozneje tudi v Avstriji opozarjalo na nujnost socialnega zavarovanja. Tedanji režimi so uvidevali potrebo ter skušali s socialno zakonodajo zadovoljiti delavstvo, da se zaradi teh zahtev ne bo puntalo.

Pričetek bolniškega zavarovanja.

V Avstriji se je uveljavilo bolniško zavarovanje za delavce z zakonom z dne 30. marca 1888. ter se pričelo izvajati z ustanavljanjem obratnih bolniških blagajn.

Nezgodno zavarovanje

je bilo posebej uveljavljeno nekoliko pozneje s posebnim zakonom.

Ustroj zavarovanja.

Okrajne bolniške blagajne so bile majhni zavodi. Zakon je pa tudi dovoljeval združne blagajne, društvene blagajne in obratne blagajne. Bolniško zavarovanje je bilo cepljeno na veliko število majhnih blagajn, ki so se snovale po kapricah posameznih nezadovoljnih. To je bil glavni vzrok, da se bolniško zavarovanje ni moglo v prvih dvajsetih letih bolje razvijati v prid delavstvu kakor se je.

Socialno demokratično delavstvo gradi temelj modernemu zavarovanju.

Avstrijsko socialnodemokratično delavstvo je ta nedostatek spoznalo ter ustanovilo »Splošno bolniško blagajno« in »Zvezo bolniških blagajn«, h kateri je pristopilo tudi mnogo okrajnih, obratnih in društvenih bolniških blagajn. Ta delavska zveza bolniških blagajn in svobodne delavske strokovne organizacije so vodile borbo za izpopolnitev socialnega zavarovanja, zlasti v letih 1907 do 1910

za uvedbo delavskega starostnega zavarovanja.

Načrt je bil na višku tedanje možnosti in se je celo vlada zavezala, da bo starostnemu zavarovanju prispevala tri leta po 90 milijonov kron, pozneje pa nekaj manj, vsaj pa do 60 milijonov. To je bil lep načrt, ki se da primerjati le s splošnim starostnim zavarovanjem v Novi Zelandiji, ki je bilo takrat uvedeno že nad deset let. Uveljavitev načrta avstrijskega delavstva in vlade je preprečila nesrečna svetovna vojna.

S tem zgledom smo hoteli samo utrditi, kako velikega pomena za izpopolnitev socialnega zavarovanja so bile svobodne delavske organizacije in njih velika »Splošna delavska bolniška blagajna« po svojih iniciativah in tudi po izvrševanju svojih socialnopolitičnih nalog.

Prva zdravilišča.

»Splošna delavska bolniška blagajna« je bila jako aktivna tudi glede razširjanja svojega delokroga. Že kmalu izpočetka je snovala zdravilišča, zlasti za tuberkulozne bolnike in rekonvalescentne domove. — Nastavljala je specialiste za zdravljenje članstva. In vse to ob skromnih dohodkih, zavedajoč se, da je socialno zavarovanje treba izboljšati ter s svojimi akcijami dokazati tudi potrebo večje požrtvovalnosti za zavarovanje.

Delavstvo je odločalo v upravi zavarovanja.

Avstrijski zakon o bolniškem zavarovanju je pa imel še eno ugodnost, ki je »moderna« socialna zakonodaja ne pozna. V upravi bolniških blagajn so bili delavci zastopani z dvema tretjinama, delodajalci pa z eno tretjino zastopnikov. Vpliv delodajalcev, ki je bil posebno po malih okrajnih bolniških blagajnah jako reakcionaren, je silno oviral razvoj bolniških blagajn, naravnost onemogočal pa kakršnokoli akcijo za izpopolnitev socialnega zavarovanja.

Čim si je delavstvo pridobilo zadosten vpliv v bolniških blagajnah, so se pričele spriči skromnih pomočkov vsaj nekoliko izboljševati razmere ter posvečati več pozornosti splošno higijenskim zahtevam zavarovanja, to je, zdraviliščem, specialnemu zdravljenju itd. Delavstvo je prineslo novega duha v zavarovanje. Po našem mnenju je

socialno zavarovanje stvar tistih, ki so zavarovani.

Popolnoma zadostuje, če imata oblast in delodajalec možnost kontrole, dočim pa bi odgovornost v teh ustanovah delavstvu nalagala večji interes in večjo skrb za svoje socialne ustanove. V sedanjih oblikah upravljanja pa se človeku zdi, da ti zavodi niso delavski, ampak so le mrvnik, iz katerega mu mečejo otavo drugi. Po-

Selnica ob Dravi

Vzglede sodrug. Na nedeljsko predavanje o T. G. Masaryku v Selnici ob Dravi je prišel tudi s. Rečnik Leopold, katerega je zlasti govor o Masarykovem neumornem delu za povzdigo delavske kulture in delavskega časopisa tako navdušil, da je iz lastnega nabiga daroval za tiskovni sklad »Delavske Politike« v svrhu njene čimprejše razširitve v trikratno izdajo din 100. Zahvaljujemo se zavednemu sodrugu z željo, da bi našel čimprej še več takih vzglednih in razredno zavednih posnomovalcev. Edino v močnem delavskem tisku je bodočnost delavstva!

Za tiskovni sklad »Delavske Politike« je nabral v nedeljo po krasno uspeši svečanosti tukajšnjega delavstva v spomin prezidenta Tomaža Masaryka s. Grušovnik Anton, zidar iz Selnice, znesek din 37. S. Grušovnik je bil tudi tisti, ki se je s par svojimi tovariši vneto trudil, da se je to predavanje sploh piredilo in tako krasno uspelo. Želimo s. Grušovniku še nadaljnjih uspehov pri njegovem delu za napredovanje delavske zavesti v Selnici in čim več pomočnikov, da se bo tudi v Selnici čimprej ustanovilo delavsko društvo, ki bo širilo med našim obmejnim delovnim ljudstvom izobrazbo in borbo za popolno priznanje delavske zaščite.

Zabukovca

Dramska predstava. »Vzajemnost« priredi na velikonočni ponedeljek ob 16. uri v prostoru ge. Amalije Piki J. Krajncovo komedijo »Skeđenj«. Pridite!

men socialnega zavarovanja med zavarovanci bi mnogo pridobil, če bi imeli delavci aktiven in odločujoč vpliv v delavskih zavarovalnih ustanovah.

Kakor v vsej avstrijski državi, tako smo imeli pred vojno in do prevrata tudi

v Sloveniji okoli 60 majhnih bolniških blagajn.

Po svojem obsegu in po svojih upravah so bile nesposobne za razvoj. — Tržaška in goriška bolniška blagajna, da niti ne omenjamo »Splošne delavske bolniške blagajne«, sta že pred vojno raztegnili svoje delovanje na zdravilišča, okrevališča in specialno zdravljenje. V Ljubljani se je ta praksa pričela uvajati šele med vojno.

Razširilo se je zavarovanje na rodbinske člane,

ki je pa bilo otežkočeno z materijalnimi ovirami. (Konec prihodnjič.)

Delavski pravni svetovalec

Zasenčena hiša (Celje)

Zakon štiti hišnega posestnika le s pravico do zraka in svetlobe ne pa tudi do sonca. Ako vam je torej sosed z nasadom hmelja samo zasenčil vrt in hišo, ne boste mogli ničesar doseči. Kvečjemu bi morda mestni stavbeni urad imel pravico v mestnem okolišu zabranjevati tako visoke nasade, ki kvarijo estetsko lice mesta, posebno, če je sosed res zasadil le eno vrsto hmelja tik ob meji iz nagajivosti. Toda vsako pravico glede lastninskih pravic sme uveljavljati le lastnik hiše, ne najemnik.

Sumničenje denunciacije (Trbovlje)

Vprašanje: Brez vsake podlage me nekdo sumniči, da sem ga denunciral pri rudniku s pismom in išče sedaj moj rokopis za dokaz. Sum se je že razširil po dolini in trpim na svojem ugledu.

Odgovor: Seveda lahko dotičnega tožite radi prestopka klevete, ako ste res nedolžen in če imate dokaze, da je Vas sumničil.

Nadure dimnikarja (Savinjska dolina)

Vprašanje: Ali je veljavna pogodba, ki jo je podpisal dimnikarski pomočnik mojstru za nadurno delo? Izgovorjeno je imel vso oskrbo v hiši, hrano in stanovanje in din 400 mesečne plače. Ali odgovarja to njegovemu delu in koliko ur dela je dopustno pri dimnikarski obrti?

Odgovor: Za dimnikarje velja 10urni delovnik dnevno ali 60 ur tedensko s popolnim nedeljskim počitkom. Dogovor za nadurno delo je veljaven le tedaj, če je na prejšnji točno določeno število nadur in če je v pavšalirani plači za nadure res všteti tudi 50 odst. povisek. Ako je navedena plača takšna, kot jo imajo sicer pomočniki že za zakoniti določeni čas in če pomočnik ne ve naprej, koliko nadur mora opraviti, je njegov podpis neveljaven in lahko od mojstra zahteva plačilo vseh nadur s temeljno plačo in še 50 odst. poviskom. Dimnikarskih pomočnikov gotovo ne manjka in je torej čisto nepotrebno obremenjevati pomočnika pri tem težavnem delu z nadurami. Javite zadevo Inspekciji dela.

Ptuj

Predavanje o čehoslov. obrambnem zakonu, ki se je vršilo minulo nedeljo dopoldne pod okriljem podružnice delavskega kulturnega društva »Vzajemnost«, je kljub lepi cvetni nedelji kar najbolje uspelo. Predavatelj s. dr. Avg. Reisman je v poljudni obliki razložil ta zanimiv zakon, ki naj v miru in v vojni ubrani Čehoslovaki njeni samostojnost, neodvisnost ter demokratično - republikansko državno ureditev. Nazorno je predavatelj razložil tudi res težak položaj Čehoslovake na zemljevidu ter primerjal prilike v Čehoslovaki z razmerami v našem obmejnem pasu, kjer bi tudi bil že davno potreben podoben zakon, ki bi zlasti ščitil naše delovno ljudstvo pred izmозgavanjem s strani tujih kapitalistov. Predavatelju se je ob iskrenem ploskanju poslušalcev zahvalil za res podučno predavanje s. Gabrijel, predsednik »Vzajemnosti«. Navzočih je bilo to pot na predavanju tudi precej Primorcev in celo akademske mladine. — Ob tej priliki sta se izmed domačih sodrugov tudi prijavila dva udeleženca za obisk spominskih svečanosti delavskega gibanja v Pragi.

Limbuš

Pevski koncert priredi delavsko pevsko društvo »Enakost« iz Studenc, dne 18. t. m. v dvorani Sokolskega doma v Limbušu. Na sporedu so narodne in umetne pesmi. Začetek ob 16. uri. Ljubitelji petja in pevska društva vljudno vabimo. — Odbor.

Koga tožiti za delo pri žagi? (Vuhred)

Za tožbo si ne morete po mili volji izbirati trgovca kupljenega lesa ali posestnika žage. Vam je dolžan plačati delo samo tisti, ki Vas je za rezanje na žagi najel. Če ste bili tako neprevidni, da ste merili les brez priče, boste najbrž pred sodiščem težko popravili svojo lahkomišljenost. Pred sodiščem je pač treba vedno vsak zahtevek dokazati.

Obleke za moške in otroke

klobuke, perilo, kravate, nogavice, kombineže itd. nudi najugodnejše

KONFEKCIJA

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2

Krojaškega pomočnika za mešano delo sprejme takoj Lederer Franc, krojač, Polička vas št. 39, pošta Jarenina

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I.T.Z.O.Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravlja dobro in po kulantnih cenah znana trdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

JAKOB PERHAVEC
Maribor, Gosposka ulica št. 9 — Telefon št. 25-80

Izdelava likerjev. Desertna vina. Sirupi. Žganjarna. Vedno na zalogi: rum, konjak, likerji, slivovka, brinjevec, droženka in srbska klevovača. Specijaliteti: Grenčak in vermut. — Na debelo! — Na drobno!